

TISKOVÁ ZPRÁVA

JOSEF HODEK A JOSEF VÁCHAL ŽÁK A JEHO MISTR

Západočeská galerie v Plzni, Pražská 13, Plzeň
výstavní síň „13“
5. 9. – 2. 12. 2012

VERNISÁŽ: 4. 9. 2012 | 17 hodin | výstavní síň „13“

Výstava plzeňského grafika a malíře Josefa Hodka a jeho „mistra“ Josefa Váchala, u něhož se roku 1912 začal učit technice dřevorytu a s nímž se pak celý život přátelil, představuje díla obou umělců z oblasti grafiky, malby, knižní ilustrace, bibliofilie a exlibris. Zatímco si osobnost a tvorba grafika, malíře a spisovatele Josefa Váchala získaly pozornost odborné i laické veřejnosti, jméno jeho žáka a přítele, grafika, malíře a učitele Josefa Hodka dosud není mimo Plzeň, kde prožil větší část svého života, příliš známé. Jeho dílo ještě pořád čeká na své skutečné zhodnocení. V tomto kontextu je výstava věnována oběma umělcům a jejich tvorbě od roku 1912 do dvacátých let minulého století.

Josef Hodek (1888–1973) a **Josef Váchal** (1884–1969) byli přibližně stejně staří a oba se dožili stejného věku. Oba umělci pocházeli ze západních Čech, Váchal se narodil v Milavčích na Chodsku, Hodek v Hořehledech na Plzeňsku. Seznámili se v Praze v červnu roku 1912. Hodek se učil u Váchala techniku dřevorytu. Ihned při prvním setkání spolu uzavřeli vřelé přátelství, které trvalo až na menší odmlku do konce jejich životů, tedy padesát sedm let.

Výstava představuje především rané grafické dílo Josefa Hodka, které vzniklo ještě pod Váchalovým přímým vlivem před první světovou válkou a krátce po ní. Odráží se v něm dobový symbolismus a dekadence blízká okruhu výtvarníků a literátů publikujících v časopisu *Moderní revue*, v němž byly také otiskovány Hodkovy první dřevoryty a jeho první větší práce. Výstava připomíná i tvorbu Josefa Váchala z téže doby. Ta je však zastoupena menším počtem exponátů, neboť plní jinou funkci. Mistrovo dílo stojí v pozadí, aby žákovu tvorbu uvedlo, rámovalo, doprovázelo, sledovalo a bylo s ní ve vzájemném dialogu.

Hodek za života i po smrti svého Mistra uspořádal Váchalovi několik výstav v Plzni a Domažlicích a neustále připomínal jeho dříve neprávem opomíjené dílo. Mistr mu nyní vrací tuto službu a uvádí dílo svého někdejšího Žáka, který si složitě hledal svou cestu k vlastnímu výtvarnému vyjádření, ale dokázal si ji vybojovat a zařadit se mezi zajímavé, výrazné osobnosti českého výtvarného umění dvacátého století.

V době, kdy se Hodek s Váchalem seznámil, působil jako učitel na Moravském Slovácku. V letech 1908–1913 vyučoval na školách ve velké Lhotě u Malenovic, v Súchově, Javorovci, Boršicích u Blatnice a na Velehradě. Moravské Slovácko na něj silně působilo. Pozoroval a zapisoval místní tradice a zvyky, sbíral lidové písničky a studoval slovácký ornament.

Seznámil se tu spisovatelem a bibliofilem Bedřichem M. Benešem, u kterého poprvé uviděl Váchalovy knihy. Tam také padlo rozhodnutí oslovit Váchala, zda by ho přijal za žáka. Později všichni tři – Hodek, Váchal a Beneš – založili edici nazvanou Trojráj, v níž vydali Benešem napsanou brožuru o Váchalovi, Benešovu satiru Kratochvilný příběh Lva Kefase Výtečníka a Hodkův cyklus dřevorytů Pan.

Hodkova prázdninová škola probíhala u Váchala v roce 1912 a 1913 a ještě jednou v roce 1914. Kontakt během školního roku prostředkovala častá a obsažná korespondence. Dřevorytecké školení se konalo v pověstném Váchalově ateliéru na pražských Vinohradech, v Kladské ulici č. 3. Tam či při návštěvách hospod se Hodek díky Váchalovi setkal i blíže seznámil s přáteli a známými svého Mistra. Mezi nimi byli Jakub Deml, Rudolf Medek, Kamilla Neumannová, S. K. Neumann, Sigismund Bouška, František Procházka z Poděbrad, J. E. Hnátek, knihař Ludvík Bradáč nebo sběratelka exlibris Máňa Přibilová a její sestra Klára Přibilová. Někteří z Váchalových přátel se stali i přáteli Hodkovými, popř. i objednateli a odběrateli jeho prací a exlibris. Šlo např. o Jaroslava Polívku (architekta z Prahy, majitele

zámku Týnec u Klatov), Františka Kašpara (faráře z Nicova u Klatov) či Paula Heinickeho (učitel z německého Lipska). Hodek s Váchalem navštěvovali také fotografa Františka Drtikola

Po absolvování prvního Váchalova kurzu a návratu na Slovácko začal Hodek vytvářet první dřevoryty: černobílá i několikabarevná exlibris pro přátele, kolegy učitele, často s lidovým ornamentem, ale i s náměty erotickými. Následovaly i samostatné listy s akty, orientálními Tanečnicemi, Zuzanou v lázni a Salome, z nichž některé přijal Arnošt Procházka do časopisu Moderní revue, stejně jako ukázkou z Hodkovy první velké práce, cyklu dvanácti dřevorytů Pan.

Poté, co Hodek změnil své učitelské místo a nastoupil na školu v Číčově nedaleko rodných Hořehled, přijel za ním Váchal dvakrát na návštěvu (8.–16. října 1913 a 28. 4.–15. 5. 1914).

Podle svých pečlivých záznamů, které si vedl po většinu svého života, namaloval při svých „čičovských“ pobytech velkou řadu krajin – „lančaftů“ na výdělek.

Po vypuknutí první světové války Hodek i Váchal narukovali shodou okolností oba na jižní „italskou“ frontu a drsné zážitky z té doby se promítly i v jejich dílech.

Výstava se zaměřuje na oblast tvorby jim oběma blízkou – krásnou knihu, knižní ilustraci a exlibris. Hodek i Váchal pracovali pro stejné sběratele-exlibristy. K těm nejvýznamnějším patřili lékárník Mojmír Helcelet z Brna, učitelka Marie Přibilová-Jančáková z Prahy, Josef Portman z Litomyšle, Jaromír Malý z Písku a Paul Heinicke z Lipska. Hodek získal na poli exlibris rychle dobrou pověst i množství zakázek a stal se jeho uznávaným tvůrcem u nás i v zahraničí. Mezi prvními, která začal Hodek vytvářet, najdeme exlibris erotická. Čerpal nejen z antické mytologie bohaté na Diovy milostné plotky (Léda, Danae), tvořil i rafinované orientální motivy, které získaly značnou oblibu, nebo variace na téma odpočívající akt, koupání, apod. Později vymýšlel svérázná ornamentální exlibris s erotickými emblémy.

Vedle exlibris se stala neopominutelnou oblastí Hodkovy grafické práce knižní úprava, zejména ve dvacátých letech, kdy už trvale působil jako učitel v Plzni. Jeho iniciační podíl na vydávání plzeňských bibliofilsky upravených knih je zásadní. Právě v práci spojené s knižní tvorbou také postupně našel svůj vlastní styl.

PUBLIKACE

K výstavě byl vydán katalog s texty Ivany Jonákové, Hany Klínkové a Dominika Mačase.

Autorky textu

Ivana Jonáková (ZČG)

Hana Klínková (Památník národního písemnictví)

KONCEPCE VÝSTAVY: Ivana Jonáková, Hana Klínková (Památník národního písemnictví)

KURÁTORKA VÝSTAVY: Ivana Jonáková

AUTOŘI TEXTŮ: Ivana Jonáková, Hana Klínková, Dominik Mačas

GRAFICKÉ ŘEŠENÍ: Martin Pivrnec

JAZYKOVÁ REDAKCE: Irena Kraitlová

INSTALACE: Jan Jírka, Petr Kutek, Jakub Čermák

ZAPŮJČITELÉ: Archiv města Plzně
Knihovna Národního muzea v Praze
Muzeum Chodska v Domažlicích
Muzeum umění Olomouc
Památník národního písemnictví v Praze
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje
Uměleckoprůmyslové museum v Praze
Západočeské muzeum v Plzni
a soukromí majitelé

Výstava byla připravena ve spolupráci s Památníkem národního písemnictví, za finanční podpory Státního fondu kultury ČR a Nadace 700 let města Plzně

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY S AUTORKAMI VÝSTAVY

čt | 20. 9. | 17 hodin

út | 13. 11. | 17 hodin

DOPROVODNÝ PROGRAM

st | 26. 9. | 17:30 hodin

st | 10. 10. | 17 hodin

út | 16. 10. | 18 hodin

so | 20. 10. | 9 hodin

čt | 25. 10. | 17 hodin

čt | 15. 11. | 17 hodin

út | 27. 11. | 17 hodin

Jak se dělá knižní vazba – historie a současnost

Přednáška Ivany Vyhnalové s praktickou ukázkou

Josef Hodek a Josef Váchal na jižní frontě za 1. sv. války

Přednáška Hany Klínkové (Památník národního písemnictví)

Erotické lidové písně ve třech bibliofilích Josefa Hodka

Účinkují: Petra Hynčíková, Petra Kosová, David Hynčík

Výlet na Kokšín. Po stopách Josefa Hodka a Josefa Váchala v Hořehledech

Sraz účastníků v 9:00 v Hořehledech na návsi před rodným domem Josefa Hodka

Josef Hodek ve filmovém dokumentu z roku 1968

Komentuje autor dokumentu Jan Loučím

Knižní vazby Karla Šilingra podle návrhů Josefa Hodka

Přednáška Jana Mergla (Západočeské muzeum v Plzni)

Z deníků a korespondence Josefa Hodka a Josefa Váchala

Čte Jan Anderle (Český rozhlas Plzeň)

Všechny doprovodné programy se konají v přednáškovém sále v Pražské 13, není-li uvedeno jinak.

KONTAKT PRO MÉDIA:

Mgr. Eva Reitspiesová

Tisková mluvčí

Západočeská galerie v Plzni

Pražská 13, 301 00 Plzeň

Tel. 377 908 514, Mobil 731 474 266

E-mail: reitspiesova@zpc-galerie.cz

www.zpc-galerie.cz